Символ відновлення та переродження, сили здолання ворожого та хибного

ЧОРНЕ СОНЦЕ

31.01.2016
№27

"Якщо підрозділ бере участь у суспільному та культурному житті міста – місцеве населення швидко позбувається міфів, нав'язаних російським телевізором..."
– командир першого батальйону оперативного призначення полку АЗОВ "Мосе".
інтерв'ю – 3 сторінка

ВИДАННЯ ПОЛКУ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ “АЗОВ”

Перша річниця танкового підрозділу полку "Азов"

Все починалося минулої зими... Тоді танковий підрозділ створювався фактично з нічого. "Азов" ще не мав власної важкої техніки та людей, які би вміли з нею працювати. У роту набирали піхотинців, які виявили таке бажання, а також мали хоч мінімальні технічні знання. Майбутні танкісти відпрацьовували навички на харківському танковому полігоні протягом січня-лютого 2015 року.

Тоді ніхто не міг подумати, що всього за рік, завдяки зусиллям командира танкової роти "Душмана", підрозділ виросте до танкового батальйону "Холодний Яр". Власні танки "Азов" отримав 3 березня 2015 року. Ця подія стала відправною точкою в історії полку. Танковий підрозділ став реальною міццю "Азову", його залізним кулаком.

Як розповів кореспонденту "Чорного Сонця" командир танкового батальйону "Душман", залучати під час спецоперацій таку важку техніку, як танки, найпершим почав саме "Азов". Це стало його своєрідним нововведенням. В обороні Широкиного "Холодний Яр" брав участь до останнього, тобто до відведення танків з передової.

Зараз тренування підрозділу продовжуються. Танкісти "Азову" у будь-який час готові повернутися на фронт і гідно боротись із ворогом.

Танки, як і будь-яка інша техніка, потребують технічного обслуговування, особливо взимку, адже бронемашини чутливі до холодів. Танкісти з великою турботою ставляться до своєї техніки й навіть дають їй імена.

"Душман" розповідає, що танки є надійним захистом для піхоти й мають з нею взаємодіяти. Танк прикриває піхоту, а та у свою чергу – бронемашину, яка під час воєнних операцій застосовується як наступальний, оборонний, а також протитанковий засіб. Озброєння танку і наявність броні свідчить, що це основна ударна сила сухопутних військ, зокрема й "Азову".

Потрапити у "Холодний Яр" непросто. У підрозділ набирають бійців, які мають хоча б середню спеціальну освіту та вміють працювати з технікою. Звісно ж, боєць танкового підрозділу повинен бути сміливим, здатним побороти паніку, а також допомогти впоратися з нею побратимам. Крім того, є й об'єктивні критерії. Наприклад, високі хлопці танкістами, на жаль, стати не зможуть, бо місця у танку небагато.

Танковий батальйон є особливим і навіть елітним підрозділом. Азовські бронемашини ніколи не підводили воїнів на полі бою, а танкістам вдавалось не тільки виходили з вогню майже неушкодженими, але й рятувати свою техніку. За рік полк не втратив жодного танку. Згуртувавши найсміливіших людей, танковий батальйон чекає свого часу, щоб вкотре довести свою міць.

Вітаємо танкістів "Азову" з першою, але далеко не останньою річницею, і дякуємо їм за залізну оборону!

"Лада"

Зимовий полігон для танкістів

Вчаться приборкувати важкі бронемашини й водночас загартовуються танкісти полку "Азов". Для них розпочалися зимові полігонні тренування. Доволі холодна, близько 20 градусів нижче нуля, та сніжна погода не впливає на якість виконання завдань та настрій бійців. Вже тиждень із самісінького ранку танки та МТЛБ полку маневрують на полігоні.

Командир другої роти другого батальйону "Шплінт": "Це плановий польовий вихід. Останній тиждень місяця – заняття в полі. Цього разу відпрацьовуємо керування бронетехнікою, тактику й вогневу підготовку. Повністю задіяно особовий склад танкової та мотострілецької рот другого батальйону, а також розвідників. Щодо погодних умов – мінус 20 чи мінус 30 – це великої ролі не грає".

Танкісти також переконують: вони, як і завжди, готові до важких тренувань та щиро тішаться новому полігону, бо тут можна вкотре попрацювати над тактикою ведення бойових дій із залученням важкої техніки. А танкісти-новачки отримали можливість ознайомитись і випробувати бронемашини у повномасштабній роботі.

Танкіст "Пантелей" зізнається: цікаво побачити, чи справляться із завданням бійці в такий холод. Адже для "азовців" така низька температура та сніг – нове випробування. "Влітку по пилюці у нас все вийшло. Зараз спробуємо по снігу, по морозу, з інеєм на приладах. Різні варіанти треба пройти. Маємо перевіряти і машину, і наші можливості в екстремальних умовах. Думаю, зараз ми точно звикнемо до морозу настільки, що у березні вже будемо купатися у морі" – каже "Пантелей".

Для новоприбулих у танковий батальйон бійців зимовий полігон є першим серйозним випробуванням, яке покаже, чи правильно вони обрали для себе військовий підрозділ.

Командир танкового екіпажу "Крим" – один з перших бійців танкового підрозділу "Азову". Він пригадує, що взимку їм довелося тренуватися лише раз: минулого року під час серйозних навчань у Харкові. Утім, тоді масштаб тренувань був меншим. А великий зимовий полігон, де задіяні одразу кілька підрозділів, за словами бійця, неабияк вплине на вміння володіти бронемашиною. "Я не вважаю, що сепаратисти будуть наступати тільки влітку, коли тепло. Ми повинні вміти воювати і взимку. Тут відпрацьовуватимемо наступ танкової роти на умовного противника. Будуть також стрільби. Тобто, ми повинні відпрацювати те, що ми робили й раніше, але з новими хлопцями, які прибули до танкової роти, і за нових погодних умов" – розповідає "Крим".

Крім того, не менш важливим моментом є правильне ставлення до бронемашин у зимовий період. Тому навчитися поводитись з танками та іншою важкою технікою взимку, в умовах, наближених до бойових, стає також важливим завданням як для новачків, так і для танкістів, які в лавах батальйону перебувають довший час.

Зимовий полігон – це чудова можливість для бійців трохи звикнути до бою в умовах низької температури і ще раз потренуватися, щоб довести: "Азов" – це добре навчений та підготовлений бойовий підрозділ, який стрімко розвивається у військовій справі.

Підготовка наших бійців та їхнє непідробне бажання бути корисними своїй країні у важкий для неї час лише підтверджують, що в будь-яку хвилину полк "Азов" готовий повернутися на передову і продовжити боротися за звільнення територій від окупантів та сепаратистів.

"Лада"

"Мосе":
У добровольців з окупованих територій дуже висока мотивація звільнити свої домівки

Командир першого батальйону оперативного призначення з позивним "Мосе" був одним із перших, хто творив "Азов" навесні 2014 року. У ті післямайданівські дні "Мосе" разом із побратимами їздив Східною Україною і давав жорстку відсіч російським провокаторам та місцевим "тітушкам", які намагалися підняти повстання в Одесі, Харкові, Миколаєві та інших містах. У лавах "Азову" звільняв Мар'їнку, Іловайськ, Маріуполь, Широкине. Зараз займається тренуванням свого підрозділу.

У той день, коли я прийшов до "Азову", моє рідне місто Рубіжне було окуповане бойовиками т.зв. "ЛНР". Захоплення влади відбулося дуже швидко. Тільки незначна частина місцевих виступила проти. Велику роль у цьому вторгненні відіграла Комуністична партія. "Червоні", маючи під контролем міста на Луганщині, виводили пенсіонерок, які блокували військові колони. Тому велика провина за пролиту кров лежить саме на Компартії. Більшість місцевих мешканців, які брали участь у цих бунтах, просто не розуміли, чим вони врешті-решт закінчаться.

Навколо Рубіжного були сили, які почали партизанити проти бойовиків.

Такі групи були в різних містах Луганщини. У Рубіжному трапився випадок, коли місцеві хлопці знищили кількох чеченців. Кадировці зайшли в Рубіжне без особливого спротиву, міліція на той момент була вже роззброєна місцевими мешканцями. Кавказці почували себе доволі безпечно. В один з днів в лісосмузі біля Рубіжного знайшли чотирьох чеченців, вбитих місцевими хлопцями. Кадировці так і не виявили тих, хто це зробив. Ми здогадуємося, хто здійснив такий подвиг, знищивши проросійських окупантів. Ці люди й досі живуть в Рубіжному. Нині місто звільнене від бойовиків.

Коли почалося вторгнення на Луганщину, частина місцевих патріотично налаштованих хлопців пішла захищати свою землю у складі добровольчих структур.

На початках, коли підрозділ тільки починав своє формування, окрім мене в "Азові" було ще декілька вихідців з Луганщини. Дехто з них продовжує службу в лавах полку на керівних посадах. "Телець" очолює медичну службу, "Апіс" – один з підрозділів. Коли ми виросли до полку, то я навіть зустрів кількох знайомих з Рубіжного та довколишніх містечок. Люди виїжджали з окупованих територій і йшли до лав "Азову".

Хлопці, які партизанили в Рубіжному, Сєвєродонецьку, після звільнення цієї території так і залишилися громадськими активістами.

Хоча силові структури на звільнених територіях і замінили працівниками з інших регіонів, – місцевих активістів влада ніяк не залучила до управління і захисту Луганщини. Вони продовжують ходити на сесії міської ради й боротися з перефарбованими регіоналами та комуністами. Прапор на міськраді помінявся, а люди, які роками вели антиукраїнську діяльність і допомагали організовувати псевдореферендум, так і залишилися у своїх кріслах. Склад виконкомів майже не помінявся.

На звільнених територіях населення займає обивательську позицію.

Місцевим мешканцям все одно, хто в них буде міським головою і Президентом. Вони розпочали цей бунт і дуже швидко пошкодували. Тепер намагаються пересидіти, щоб їх не чіпали. Українофобських настроїв там вже немає. Та й ті, хто зараз лишився на окупованих територіях, не вірять кремлівській пропаганді й чекають на прихід української армії, яка покінчить з хаосом, принесеним проросійськими бандами.

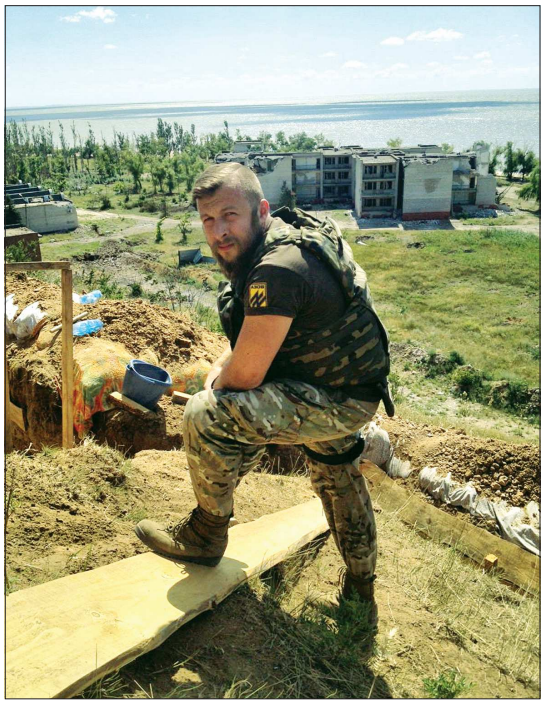

Серед добровольців "Азову" з Луганщини є вихідці із російсько-українських родин.

Моя рідня по батьковій лінії проживає в Росії. Однак, моя позиція не відрізняється від настроїв бійців, що походять з Центральної та Західної України. В лаві чи на полі бою ти не побачиш звідки боєць: з Луганська чи Львова. Мета і завдання у нас однакові. Хіба що у бійців з прифронтових територій більше мотивації звільнити свої домівки.

На початках добровольці приходили в "Азов" з окупованих територій без паспортів та військових квитків, які втратили під час виїзду.

У нашому підрозділі ми допомагали вирішувати проблеми з документами. Попри те, що під час війни значну частину інформаційних баз було втрачено, нікуди не пропала бюрократична тяганина. В "Азові" з цим було простіше, ми йшли людям назустріч. Якщо у когось були проблеми з оформленням, то ми допомагали їх вирішувати. Так триває і донині. Звісно, є люди яких непросто оформити офіційно, але ми шукаємо шляхи для легалізації бійця. Цим "Азов" відрізняється від решти підрозділів, які не допомагають бійцям з документами.

Декому з хлопців, що походять з окупованих нині територій, немає куди повертатися з полку. Наше завдання – допомогти їм адаптуватися у цивільному житті. Намагаємося забезпечити їх житлом, аби на ротацію вони мали куди поїхати. Раніше для цього ми використовували готель "Козацький" у Києві. Бійці з Луганщини й Донеччини завжди могли туди приїхати на ротацію, відпочити. Зараз "Козацький" працює для таких бійців у форматі хостелу.

На відміну від інших підрозділів, підпорядкованих ЗСУ і МВС, наш полк є добровольчим, а бійці – ідейними та вмотивованими людьми.

Це виключає навіть теоретичну можливість якогось нерівноправ'я між бійцями з окупованих територій та вихідцями з інших регіонів України. Натомість у Збройних силах дуже мало бійців, котрі походять зі звільнених територій, таких як Рубіжне. Мобілізація там майже не проводиться. Чоловіки призовного віку виїхали до Росії, побоюючись, що їх насильно "забриють" у військо. Натомість, ті, хто готовий воювати за свою землю, йдуть у добровольчі підрозділи.

Мінські домовленості багато хто з бійців оцінює, як зраду, зокрема ті, чиї родичі залишилися на окупованих територіях.

Хлопці вважають, що їхніх близьких покинули й продали...

За два роки ставлення до "Азову" на Донеччині змінилося кардинально.

Ще півтора року тому навіть проукраїнські активісти вважали нас "каральним батальйоном", що складається з фашистів. Ворожа пропаганда була дієвою в умовах, коли люди не мали реальних джерел інформації. Однак, за цей час мешканці Приазов'я мали можливість неодноразово спілкуватися з нашими бійцями. Якщо підрозділ бере участь у суспільному та культурному житті міста – ставлення людей до нього суттєво змінюється. Місцеві мешканці швидко переконуються, що ми прийшли захищати їх і нашу українську землю від ворога.

"Ямамото"

Артилерійська дуель під Гранітним. Останній бій "Бізона" і "Вальтера"

РОКОВИНИ БОЮ ПІД ГРАНІТНИМ, ДЕ АЗОВ ВТРАТИВ "БІЗОНА" ТА "ВАЛЬТЕРА"

28 січня 2015 року в селі Новоселівка відбувся сумнозвісний бій АЗОВу з сепаратистами. Операція, на жаль, пройшла не дуже вдало. Тоді щось зіграло зовсім не на користь азовців. Складна та затягнута підготовка до бою вкупі з новими умовами проведення операції викликала у хлопців неприємне передчуття. І недаремно. Бій тривав не більше години і забрав життя двох азовців – Бізона та Вальтера, а ще декількох бійців зробив каліками.

Цю операцію я добре пам'ятаю. Боєць мінометного дивізіону Схешник подзвонив мені близько 10 ранку. Тоді він з осколковим пораненням у голову вже лежав у маріупольській нейрохірургії. Ранок в мене почався не з кави, а з "низького старту" в лікарню. На адреналіні Юрко мало що розумів. Він всміхався, намагався триматися в доброму гуморі, але суму в очах це не відбавило. Тему "двохсотих" та "трьохсотих" обходив боком. Та й самі подробиці бою тоді приховав. Через рік після тієї важкої бойової операції ми зустрілися знову, і він відверто розповів мені про те, як все відбувалося.

Ми зустрілись на базі полку в Юр'ївці. Схешник в гарному настрої почав розповідь. Цей бій залишив назавжди на його чолі відбиток – глибокий червоний шрам. Осколок проштрикнув тоді йому не тільки шкіру, але й пробив череп. Майже півроку Юрко витратив на відновлення, а потім з металевою пластиною у голові знов повернувся до лав полку АЗОВ.

– Привіт, друже! Можеш розповісти трохи про те, як відбувалася підготовка до того бойового виїзду?

– Коли всі вернулись з ротації, ми чекали вже виїзду на бойовий. В двадцятих числах нам казали, що десь з дня на день має бути виїзд, і ми готувались. 26 нам сказали вантажити снаряди. Ми тоді буквально "забили" машини мінами і 27 зранку виїхали. Приїхали до Новоселівки (неподалік Гранітного), там сиділи цілий день. Десь в обід в районі кілометра від бази 23 батальйону впали ГРАДи. Ми тоді ще півдня провели в посадці в півтора кілометрах звідти, потім повернулися, спорядили міни і 28 зранку виїхали на позиції.

– Відтвори, будь ласка, хронологію подій бою по можливості.

– Ми о сьомій ранку вже були на позиціях. На позиціях в кількох місцях розкладали 120 мм міномети. Коли нарешті ми їх виставили, навелись, пристрілялись, почали стріляти і вразили одну з цілей – почалась "артилерійська дуель". У результаті чого прилетіла міна на наші позиції. Один міномет повністю рознесло, один заділо. Було багато поранених. Тоді ми втратили Вальтера і Бізона. Вальтер тоді загинув одразу, Бізона ще намагались довезти до Маріуполя. Але він був у важкому стані. Ми не довезли...

– Можеш згадати своє поранення? Що ти побачив та відчув після того, як прийшов до тями?

– Момент, коли ми стріляли залпом... Ми тоді з навідником відійшли, щоб не заважати закидати міни, і вийшло так, що я відійшов приблизно на сім метрів і коли присідав перед черговим пострілом, мене заглушило на кілька секунд. Я думав, що так сильно влупили всі міномети. А потім, піднявшись, побачив, що всі вже лежать. Нам дали команду "Згортаємось!", я навіть підвівся і побіг за возом від міномета. Потім озирнувся, а міномета нашого нема.

Тоді ми почали заносити пораненого Бізона в машину. Я відчув якийсь такий присмак томатного соку в роті. Як потім зрозумів, це була кров, і в мене з голови стирчав металевий осколок. Ми всі завантажилися, поїхали з позицій. Поранених зразу розвезли по медзакладах . Мене тоді завезли в лікарню №5. Осколок з голови по дорозі випав, залишились тільки маленькі шматки. Я думав, що в лікарні мене просто зашиють, і я поїду на базу, а вийшло так, що зашили, відвели на томограму, а там побачили вдавлений перелом і осколки. Відповідно, мене залишили для того, щоб перевезти в Дніпропетровськ. Там мене і прооперували. Тоді ще Кузя отримав поранення, в нього осколок десь був під оком. Лесик, якому тоді розірвало артерію на нозі. Мамонт, якому руку переламало осколками. Поранених дрібними осколками було досить багато, навіть всіх не можу згадати.

"Бізон" за кілька хвилин перед своїм останнім боєм

– Розкажи про тих, хто загинув в цій операції. Що це були за люди? Якими вони були в бою?

– Бізон був в артилерії із самого початку. Коли я прийшов, Бізон нас всіх тоді вчив. Він вивчив 4 мінометні розрахунки. Вони їздили на бойові, потрапляли під обстріли. Бізон для нас був і як брат старший, і як батько, який нас багато чого навчив та багато чого корисного розказав. Завдяки йому фактично і створився мінометний дивізіон.

Вальтера я знав мало часу, тому що він приїхав пізніше. Ми особливо не спілкувалися. У Вальтера, якщо я не помиляюсь, це тоді був перший виїзд. Незважаючи на свій вік, він мав досить нормальну фізичну підготовку, був упевненим у собі.

Для Бізона це стандартно було. Він вже давно мав досвід роботи з мінометами. Сам колись служив в армії багато років. Для нього це була його звична робота. Він завжди особисто підходив до кожного розрахунку, допомагав вирішувати проблеми. Він усе це контролював і на той момент був старшиною.

Поки ми спілкувалися зі Схешніком, на вулиці крупними пластівцями пішов сніг. Якщо дивитися у світле небо, то на його фоні білі сніжинки здаються чорними. Ніби з неба падає... попіл. Чорний попіл страшного бою, про який розповідає Юрко. Зупиняю, питаюся: "А тоді сніг йшов?" Відводить очі, згадує: "Виїжджали з Маріуполя – ні. а як приїхали – то всі поля були білі". Дивлюся, як сніг покриває двір Юр'ївської бази... І ми продовжуємо сумну бесіду.

– Як азовці тоді дізналися про ситуацію?

– Взагалі оголосили, що Бізон "двохсотий", коли ми вже під'їжджали до Маріуполя. В нього нащупувався ще пульс, поки їхали. Ми вже майже були на місці, коли по раціях оголосили, що Бізон "двохсотий". Потім в нього знову з'явився пульс. І коли я вже лежав у лікарні, сказали остаточно, що Бізон не вижив. Вальтер тоді загинув одразу, бо йому дуже великі осколки прилетіли, які навіть бронік на шматки розірвали.

– Як сприйняли цю втрату?

– Я не знаю, з Бізоном все по-іншому було... Завдяки ньому і тримався тоді мінометний дивізіон. Нас він вчив, щоб ми були уважні і завжди готувались до того, що щось може "прилетіти". Щоб обов'язково слухали, чи не летить десь міна, її характерний свист. Тобто, ми це сприймали як таку звичайну і веселу роботу – виїжджати на позиції. Завжди дуже рано вставали, пакувались і їхали.

– Чи було в той день відчуття, що щось може трапитись?

За день до того було якесь таке передчуття, що щось пішло не так. Тому що ми цілий день просиділи, не знаючи, коли ми будемо виїжджати на позиції, і тільки ввечері нам сказали, що рух починаємо із самісінького ранку.

Закінчив Схешник нашу зустріч історією про цікаву традицію мінометників.

Знаєш, ми помітили одну закономірність, що розрахунок, де нема когось з бородою, він промазує. Справді було таке! Всі попадаємо в ціль, а розрахунок, де хлопці без бороди, в море попадає. Бізон навіть нам казав: "Не голите бороди, бо попадати не будете". Він і сам дуже рідко голився.

Закінчення на 5 стор.

Початок на 4 стор.

Пізніше я зустрілася з ще трьома учасниками тих подій – Кузею, Дуфом та Сварним. Останній розповідав більше за інших. Мав, що сказати. Про бій говорив мало, не те для нього було важливим. Сварной вважав своєю метою розповісти про Бізона. Коли ми домовлялись про зустріч, Тарас написав: "Я їздив ховати Бізона. Ми досить близькі були друзі. Він вчив нас усьому. Він був дуже хорошою людиною. Справжнім. Мені б хотілося, щоб його таким запам'ятали".

Тоді я вирішила розділити з ним цю мету і написати про справжню людину, яка заслуговує на пам'ять та славу. Ми сиділи вчотирьох у розташуванні мінометників, і хлопці часом із щирою посмішкою, а інколи і з відвертим сумом розповідали мені про те, що вважали дуже важливим.

– Давай почнемо з того, що це взагалі був за бій? Як все відбувалося, і чому важливо було там знаходитися азовцям?

– Це було селище Новоселівка біля Гранітного. Ми знаходилися там. Всіх подробиць я не знаю, нам не дуже розповідали. Можу сказати, що за інформацією, яка надійшла, терористи десь обстрілювали якесь селище біля Новоселівки. І ми туди приїхали, щоб провести контрбатарейну боротьбу. Виїхали ми: 4 міномети тоді було, група охорони, спостерігачі. Пам'ятаю, що ми приїхали на одну позицію, але потім її змінили, тому що вона була небезпечна. Здається, там якісь розтяжки були. Переїхали на іншу, там знову розклалися.

– Давай тепер про сам бій?

– Тривав недовго... Двоє "двохсотих", близько шести "трьохсотих", якось так. Ну, ми зібрали їх, відвезли в лікарню. Все. По дорозі Бізон помер. Всіх інших врятували броніки, окуляри... Були всі дуже добре екіпіровані. Саме це багатьох і врятувало. Я потім теж з бронік витягував осколки... Я б краще про Бізона розказав.

– Добре, давай тепер про Бізона. Мало хто знає, що це була за людина.

– Він був членом УНА-УНСО дуже давно. Можу сказати, що коли ми приїхали сюди – я, Кузя, Дуф, Солдат – Бізон відразу як би опіку над нами взяв. Почав вчити всьому, адже ми не військові. Я до цього не був навіть в армії ніколи. Він був старший такий дядько. Не пив, не курив, бігав з нами постійно вранці. Змушував нас вставати і конкретно готував до таких бойових ситуацій. Ми дуже багато виїздів здійснили. Він завжди з нами їздив, хоча інколи у цьому потреби не було. Він міг не їхати, але не залишав нас ніколи.

Евакуація важкопоранених "Бізона" та "Вальтера". З архіву прес-служби АЗОВу

Дуже розумний був чоловік такий. Мало говорив, але по справі завжди. Як батько, можна сказати, дуже переживав за нас. Хоча і вимогливий. Я згадую, як він ганяв нас з бронежилетами. Бізон сам з Конотопа був. У нього залишився син, який навчається на артилериста, наскільки мені відомо. Відмінний хлопець такий, правильно вихований. Дядько такий був... простою і складною людиною одночасно. Видно було, що в нього глибокі думки в голові, але він рідко ділився ними. Дуже авторитетний, його всі поважали в мінометному дивізіоні.

– Це через те, що Бізон конкретно по військовій справі був обізнаний, чи його як людину поважали?

Утрьох хлопці відповідають: "Як людину". Далі продовжує Дуф.

– Заковика в тому, що коли Бізон помер, ніхто навіть не знав, що він воював в Афгані. І що він підполковник чи полковник. Те, що він військовий, Бізон ніколи не афішував. Ми не знали, ніхто тоді не знав. Командування, можливо, знало.

Знову розповідь бере на себе Сварной.

– Він готував нас до таких ситуацій, дуже серйозних. Як там засідки робити, наприклад. Видно було, що він розуміється в цьому добре. Але він не любив, коли цікавилися його особистим життям. Якщо він вважав щось потрібним, то говорив.

– Яким він був поза боєм?

– З почуттям гумору, однозначно. Мовчазним. Любив іноді пофілософствувати на політичні теми. Різні життєві історії розповідав цікаві. І, наскільки мені відомо, він у Конотопі сад взяв великий. Кілька гектарів. І він єдиний, здається, хто в Сумській області набирав на роботу колишніх ув'язнених. Давав людям другий шанс. Він говорив про свій сад. Я просто згадую, що дуже, по-моєму, його любив. Такий господарський, я б навіть сказав, аграрій. Землю дуже любив.

Знаєш, є такі люди, які йдуть – оп, гвинтик валяється. І він такий, – оп, а може там десь знадобиться (показує, як піднімають щось, роздивляються уважно і кладуть в кишеню, хлопці сміються – *авт.*)

Бізон не був артилеристом, але дуже швидко все вловлював, дуже цим всім цікавився і реально розвивав цю справу. Тоді фактично ніхто тут не був артилеристом. Один міномет був, потім ще три дали. І ось це ми перший раз поїхали з чотирма мінометами.

– А правда, що була така традиція, що Бізон забороняв перед бойовими голити бороди?

– А, так. Він казав, що навіть не треба ходити в душ. У нього, напевно, були ще з Афгану якісь забобони. І взагалі він говорив: "Якщо ти боїшся, то краще підійди і скажи – ми когось іншого візьмемо. Не обов'язково їхати, якщо відчуваєш страх". І ось у цій ситуації всі згадують, що він тоді якось не так себе поводив. Перед своєю смертю. Майже не розмовляв, якось дуже стурбований чимось був. Це реально було. Міцний був дядько. У нього було таке поранення, несумісне з життям, але він ще жив години дві.

– Що можеш розповісти про Вальтера?

– Ну, я його не дуже добре знав. Він буквально два тижні тут був – і все. У нього це був або перший, або другий бойовий. Він теж в Афганістані, начебто, воював. Теж відчувалося, що людина з досвідом уже. Тоді втратив мінометний дивізіон двох з кращих...

Я пам'ятаю слова Бізона. Він говорив про цю війну якось так: "Як би то не було, не ми перші це все почали. Ми не проливали кров перші. Тому, хлопці, не заморочуйтесь щодо цього. Я розумію, що ви цивільні, думаєте, приїхали – а тут людей треба вбивати, війна. Не ми це почали, але ми це закінчимо". Знав, що нас відвідують такі думки.

Він начебто мало говорив, але розумів саме, що у нас в душі відбувається. Найголовніше, що він реально цікавився нами. Постійно знав, де ми, що робимо, що думаємо в цей момент. Він постійно був з нами. Готував наш розрахунок.

Кузя тихо додає: "Весь час розпитував, як у нас вдома. Він про нас знав усе".

– Кузя, розкажеш мені про своє поранення?

– Та що там розказувати...

Сварний вирішує сам відповісти на це питання.

Йому там потрапило в око. Він не бачив. Ми його затягнули в машину і все, і забили на нього. *(Сміються)*

– Сварной, як по-твоєму, цей бій був корисним чи марним?

– Він був трагічним. Для досвіду так, звісно. Холодно дуже тоді було. Реально холодно.

Продовжує Дуф.

– Якось так починалося все заплутано. Одразу нічого не виходило. І виїхали, і не виїхали, і поїхали, заїхали, в зеленці ночували. Одразу все пішло не так, як треба. Була якась така чуйка, що не треба їхати, але почали б казати, що паніку піднімаємо. Пам'ятаю, тоді Бізон сказав, що його вб'ють. Він казав, що якщо зачепить руки-ноги, то застрелити його, лишити і забути. У нього був якийсь жорсткий депресняк. Ми від нього ніколи такого не чули. Він і на позиціях нічого не говорив. Був уже в своєму вимірі.

На цьому з мінометниками ми розпрощались, а ввечері я зустріла ще одного азовця, який трохи більше за інших знав загиблого Вальтера. Він розповів про нього наступне.

Я з ним познайомився в "качалці". Дядько пенсійного віку. Приходив такий в зал і все дуже легко і вправно виконував. Казав, що нам треба займатись, бо на бойовому буде важко, треба швидко відпрацювати. Вальтер відповідав не тільки за себе, але й за хлопців. Мінометний розрахунок – це команда. І він намагався бути командним гравцем. Він тренувався, щодня приходив в зал. Не соромився в молодих питати, як йому штангу тягати і все таке. Незважаючи на вік, він був корисним. Так і познайомились.

Потім поїхали на бойовий, де він загинув. Що цікаво, я собі згадував десь в серпні якраз цього мужичка, коли ходив займатися. І тут один розвідник каже мені: "Ось подивись, знайшли документи в шафі старій там, де мінометники жили. Я не знаю, хто це. В кого не питаю, ніхто не знає. Це хтось, походу, зі старичків". Я впізнав Вальтера. Пізніше ці документи передали рідним.

Якою б неоднозначною нам не видавалася воєнна операція 28 січня 2015 року в Новоселівці, вона дала свої результати. Бійці отримали належний бойовий досвід. У свою чергу, нам залишається лише пам'ятати наших загиблих і намагатися не повторювати смертельно небезпечних помилок у майбутньому.

"Лада"

ІСТОРІЯ:
Як українська влада століття тому знехтувала потенціалом добровольців

Початок XX століття став вирішальним для творення української нації. Після сотень років неволі українці отримали можливість створити власну державу. Але недалекоглядність діячів Директорії УНР, які побоювались добровольчого руху, призвела до поразки Перших визвольних змагань 1917-1922 років.

Перша світова війна дала можливість багатьом народам Центральної та Східної Європи створити власні національні держави. Польща, Угорщина, Чехословаччина, Фінляндія, Латвія, Литва, Естонія та інші держави постали на руїнах знищених імперій. Україна програла цю боротьбу і не в останню чергу через те, що лідери Директорії УНР боялись потужного добровольчого руху і намагались його максимально обмежити. Крутянська трагедія та знищення Української Держави стали закономірним наслідком подібної деструктивної політики.

Українізація війська

Добровольчий рух на території Великої України має свою славетну і водночас трагічну історію.

Демократичні зрушення, що охопили російське суспільство після Лютневої революції 1917 року, не оминули й армію Російської імперії. На той момент в лавах війська перебувало близько 3,5 млн. українців та осіб, що походили з українських губерній, за загальної чисельності армії 9,6 млн. солдатів та офіцерів. Окрім соціальних та політичних гасел, ці люди почали висувати й національні. Українські солдати стали вимагати від Тимчасового уряду формування українізованих частин.

6 березня 1917 року група офіцерів та військових урядовців українського походження зібрала у Києві підготовче віче місцевого гарнізону. Очолював цю ініціативну групу військовий урядовець і лідер самостійників, харківський адвокат Микола Міхновський. Вже через п'ять днів майже тисяча вояків сформували український добровольчий полк.

Ініціатива українських військовиків зустріла рішучий опір у командування Київського військового округу та у ліберально-демократичного керівництва УНР. Всупереч протидії, "самостійники" почали формування Другого полку імені гетьмана Полуботка.

Однак соціалістичні партії Центральної Ради у військовому питанні дотримувалися кардинально іншої думки. **"Не своєї армії нам, соціал-демократам, потрібно і всім щирим демократам треба, а знищення всяких постійних армій"**, – наголошував голова уряду УЦР Володимир Винниченко.

Виступ "полуботківців" 4-5 липня 1917 року рішуче придушили російські урядові війська за мовчазної підтримки лібералів з Центральної Ради. Всіх українських добровольців діячі УНР негайно відправили на фронт.

Паралельно з цими процесами відбувалася українізація знизу.

Стихійна українізація військових частин розпочалася одразу після Лютневої революції, коли в російській армії стали масово виникати солдатські ради та комітети. У полках, де переважали українці, останні вимагали у командування визнати їхні частини українськими. У травні 1917 року, коли в Києві зібрався Перший всеукраїнський військовий з'їзд, на нього приїхали близько **700 делегатів, які представляли майже мільйон солдатів та офіцерів-українців.**

Таким чином, за 7 місяців до Трагедії під Крутами керівництво Української Центральної Ради могло покладатися на величезну армію.

Українізація армії викликала несподівану підтримку у російських офіцерів. Частини, що були набрані з росіян, були вразливі до більшовицької пропаганди й тікали з позицій, натомість українізовані частини зберігали боєздатність і тримали фронт.

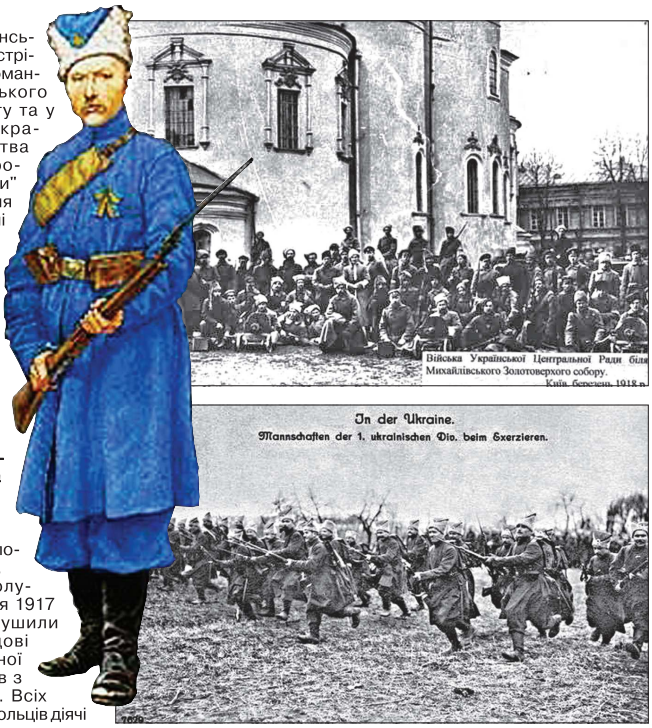

"Треба було, не очікуючи ні на які дозволи, українізувати полки і тоді певно вони втрималися б", – згадував командувач 14-го армійського корпусу генерал-лейтенант Алєксєй Будберґ.

Українізацію частин підтримали Верховний головнокомандувач російської армії генерал від інфантерії Лавр Корнілов та генерал Брусилов, який передавав українізованим полкам жовто-сині прапори зі словами: "Под етім знамєнєм ви будєтє нєпобєдіми!"

У результаті напівстихійної українізації станом на жовтень 1917 року серед частин російської армії українськими себе оголосили: на Румунському фронті – 10-й та 26-й армійські корпуси у складі п'яти піхотних дивізій, плюс три окремі кавалерійські дивізії; на Південно-Західному – 31-й, 32-й, 34-й, 51-й армійські корпуси та 74-та піхотна дивізія; на Західному – дві українські дивізії з українців 11-го корпусу та 137-ї дивізії; на Північному – 21-й армійський корпус; на Кавказькому фронті – 5-й Кавказький корпус у складі двох дивізій.

Загалом же, за оцінками істориків, упродовж весни та літа 1917 року активно втягненими в процеси українізації виявилися понад півтора мільйона вояків.

Потужний добровольчий рух викликав жах у соціалістичних керівників Української Центральної Ради. Ліберали-письменники побоювались військовиків, які користуючись своїм авторитетом та адміністративним досвідом, могли перебрати всю владу на себе.

"Якогось генерала над нами поставить. Ми вже, мовляв, з французької революції знаємо, до чого цей мілітаризм доводить. Ми до цього ніколи не допустимо", – так описував настрої в лавах Центральної Ради лідер партії хліборобів-демократів Сергій Шемет.

В той час, як більшовики під час наступу на УНР вже захопили Харків та Дніпропетровськ, голова Секретаріату Володимир Винниченко наголошував: **"Формування сердюцьких полків не в інтересах ні селянства, ні робітників, є затією буржуазних кіл громадства та їх прихвоснів, і тому вся демократія мусить об'явить цим буржуазним намірам найрішучішу війну"**.

Не створивши регулярної армії, соціалісти-пацифісти планували побудувати державу. З армії усувалися найбільш дієздатні військовики. В умовах неминучого нападу з боку більшовицької Росії діячі УНР масово демобілізували вояків. Солдати та підстаршини поверталися в розбурхані безвідповідальною соціалістичною демагогією Винниченків-Грушевських села та ставали рушійною силою, з якої виросло таке деструктивне явище, як "отаманія". Десятки тисяч вишколених солдатів-українців поповнювали анархічні загони Махна, Григор'єва та інших.

З майже 300-тисячного боєздатного війська, яке було прихильне до Центральної Ради ще влітку 1917 року, до січня 1918-го кількість вірних УНР зменшилась приблизно до 15 тисяч осіб.

Недалекоглядна політика тодішнього керівництва держави призвела до того, що на початку 1918 року Україна опинилась беззахисною перед вторгненням зі Сходу. Попри шалений опір слабко вишколених українських студентів під Крутами, 6-тисячний загін балтійських матросів та російських робітників захопив столицю. В Києві тільки за перші два тижні "червоні" розстріляли більш, ніж 4 тисячі колишніх царських офіцерів, які погидували йти воювати під прапори імпотентних лібералів-соціалістів з УНР. Вигнати більшовиків вдалося тільки із залученням військ кайзерівської Німеччини та Австро-Угорщини.

Трагічна доля Перших визвольних змагань мала б показати, що нехтування найбільш дієвою частиною українського руху обезголовлює армію. Як і 100 років тому, сучасні достойники-ліберали страждають від "провокаторофобії" і намагаються домовитись з агресором, покладаючись на "угоди", поки добровольці ціною власного життя боронять країну.

"Ямамото"

АЗОВЕЦЬ І ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ІДЕАЛ ЛЮДИНИ

Азов поставив перед собою значно вищі завдання, ніж просто захист свого дому. Полк і пов'язаний з ним рух є нічим іншим, як першими променями нового світанку справжньої Європи. Тому кожен боєць зобов'язаний бути провідником цієї ідеї.

Європейський ідеал людини (від античних гоплітів і середньовічних лицарів до модерного homo universalis) завжди означав гармонійне поєднання фізичних і моральних чеснот. Саме тому, окрім військово-спортивної підготовки, обов'язкової для всіх військовослужбовців, у полку ведеться ідеологічна робота, а крім інструкторів та тренерів налагоджується робота хорунжих. Якщо ідеал фізичної форми людини більш-менш очевидний і, як обумовлений значною мірою самою природою, лишається майже незмінним в усі часи, то поняття моральних чеснот вимагає уточнення.

Азовець – це воїн. Військо в усі часи вважалося основою держави. Тож, першою чеснотою воїна є компетентність у своїй професії. Це актуально у всі часи і всіх народів, а європейській людині тим більше властиво якісно виконувати все, що вона робить. Сучасне військове ремесло, крім сили та хоробрості, вимагає старання і відповідального підходу, тому Азовець насамперед повинен прагнути до розширення своїх знань військової справи та вдосконалення своїх бойових навичок.

Іншою, не менш важливою чеснотою азовців повинна бути дисципліна. Ті, культури, які серед чеснот воїна не визначали дисципліну, завжди завойовувалися спільнотами, які плекали "дисциплінарні" культи у військовій верстві (найяскравіший приклад – галли і римляни). Ті цілі, які ми ставимо перед собою, вимагають об'єднання великої кількості людей в єдиний монолітний організм. Мотивація азовців – не бажання винагороди у вигляді матеріальних благ або почестей, а відчуття справедливості й обов'язку, патріотизм, служіння Батьківщині й нації, а також ідеї нації як такої. Тому ми свідомо робимо вибір на користь верховенства принципу беззастережного підпорядкування начальнику, на якому споконвіку будувалися всі великі армії великих держав.

– Безумовно, актуальними для азовців є такі якості особистості як духовний розвиток, наявність почуття прекрасного тощо. У європейській традиції воїн дуже часто був творцем і навпаки – творець був воїном. Так уже повелося, що солдат завжди є обличчям своєї нації, по якому про неї судять жителі інших країн. Воїн-азовець, крім того, в очах оточуючих є втіленням усього того, що пропагує. І що б ми не писали на сайті і в газетах, що б не казав наш Лідер з трибуни, в кінцевому підсумку судити про Азов будуть по кожному з нас. І якщо це враження не співпаде з тими ідеалами, які ми пропагуємо на словах – погана думка складеться і про "Азов", і про наші ідеї загалом. Тож кожен з воїнів-азовців має бути бойовим, організаційним і моральним прикладом для всіх здорових чоловіків.

Козацькому роду нема переводу

23-й Окремий мотопіхотний батальйон

Наше знайомство з 23-м окремим мотопіхотним батальйоном (ОМБ) розпочалось спекотним літом 2014 року на блок-постах біля Маріуполя.

Багато хто з азовців добре пам'ятають ті часи і тих бійців, командирів цього запорізького батальйону. Ось уже майже півтора роки ми підтримуємо зв'язок з нашими бойовими побратимами, які зараз перебувають на позиціях поблизу села Гнутове. Час найкраще випробовує людей як в мирний час, так і на війні. І багатьох з наших побратимів з цього батальйону ми раді зустрічати, по-братерськи вітаючись. Бо і ми, і вони залишаємось, як справжні воїни, тут до перемоги. Не поспішаючи додому грітись на печі поруч з родиною.

Ми хотіли б розповісти нашим читачам про цих хлопців, яких ми лише півтора роки, але здається вже так довго знаємо.

"Моє знайомство з комбатом, тоді ще капітаном "Дім Дімичем" відбулось того ж 24 серпня 2014 року, – почав свою розповідь боєць нашого полку на псевдо "Художник", – Ми приїхали на підсилення блок-постів. Тут нас і зустрів кремезний козарлюга з таким притаманним для всіх запорожців гумором, та міцним кулаком у супроводі свого побратима – Сані "Інструктора". Наче вчора це було. І ось, доля дала нам можливість зустрітись знову. Так само, як і тоді міцна козацька статура та козацький гумор в обох".

Після багатозначних, широчезних за змістом слів "Ну як?", сповнених радості "Ну що ти?" між бойовими побратимами почалась довга тепла розмова. Саме нею хоче поділитись з нашими читачами азовець, друг Художник.

– Дім Дімич, ну як справи з хлопцями, з особовим складом, так би мовити? Багато хто залишився ще з того першого складу батальйону?

Десь 20 осіб лишились. Та все-одно багато хто повертається після демобілізації. Знаєш, просто от є те відчуття, що необхідно бути тут. От і переходять на контракт хлопці, повертаються.

– Ти вже скоро 2 роки як тут. Домом вважаєш все-таки рідний Мелітополь, чи тут?

Так, другого березня буде вже два роки. Тому, напевно, вже більше тут відчуваю дім. Я родом з Мелітополя, тож скажу чесно, для мене великої різниці немає, якщо місто порівняти з Маріуполем. Хоча...знаєш, "Марік" дещо продвинутіший, якщо так можна сказати. І в плані патріотизму навіть. В Мелітополі, на жаль, вати вистачає. Думаю, це через те, що вони не вкусили всі "прєлєсті рузкава міра". От і живуть кожен своїми шкурними ілюзіями...Але то таке...

– А як "новачки мобілізовані" себе поводять? Що скажеш за них?

Прийшли як і молоді хлопці, так вже і такі, яким років 30-40. Єдине, що перший склад був чисто "запорожці", всі із Запорізької області. Зараз більшість теж звідси, але є і львів'яни, і з окупованих територій хлопці. Як серед рядових, так і серед офіцерів. Їм одна дорога – до перемоги. А в цілому нічого поганого не скажу. Завзяті вони в мене, видно, що мотивовані.

– З першої нашої зустрічі пам'ятаю добре, яке озброєння було. А зараз як з цим? "Тяжеляк" є?

В порівнянні з 2014-м, брате, ми в повній комплектації. Є всі види: важкий кулемет, арта, міномети всіх калібрів. Ну наче ж все є, але є ще й велике АЛЕ – "мінські домовленості". Через них тільки стрілецька...

– А "ночнікі", "тепляки" є?

Ой, та що казати. В порівнянні з минулими роками, то небо і земля. Пам'ятаєш, коли один "ночнік" на всіх був? Так от зараз по дві одиниці на підрозділ – "ночнік" і "тепляк". Але це все завдяки волонтерам, і родичам бійців.

– До Майдану як ставився ти?

Позитивно. Підтримував. Через це колишні колеги по службі стали запеклими ворогами. Я не приховував своїх розмов. Хоч мені було шкода і тих і тих, але після того, як дізнався, хто чий бік зайняв, то жаль пропав. Ворог є ворог. Нажаль такі реалії життя...

Але справжніх друзів і побратимів стало більше завдяки цій війні, як би то парадоксально не було. Нам дуже приємно було хоч і зовсім трошки, але побачити ті знайомі обличчя близьких по духу та справі братів. Неможливо було просто пройти повз, не вітаючись. Іван та Юра, теж запорожці, раді були поспілкуватись.

– Ну як воно, Козаки? (питаю я, підходячи до хлопців). Що там вдома?

А що вдома? Вдома повно таких, які не розуміють і не хочуть...Бридко. Сидять під ліжками, ховаються від повістки. А по кабаках смішками "ооот, що ви там ото...". Та буває і таке, що починають щось гундявити, та й за "Расію–Матушку", аж поки в пику не даси. СБУ тільки по кабінетах. Ментів теж, та й там вата. Я вважаю, що нам, бійцям з родинами, вже треба десь окремо разом взяти якусь територію і жити там. Аби тільки і близько не було отих дурачків поряд.

Я часто згадую тих афганців, яких чекали після війни родина та дім. Але та ж війна була далеко. Хто винен, що ти попав, а я ні? Правильно? Але тут же інше. Це ж під носом твоїм! У тебе ВДОМА!!!

– Ну і як нам зробити, щоб зрозуміли?

От коли в армію "гребсти" почнуть усіх без розбору та "відмазувань за долари", тоді і зрозуміють. А інакше, як воно зрозуміє, коли тут не був?

Бачу знайоме обличчя. Кажу "От десь я тебе бачив, друже". Той посміхнувся....Я згадав: "Іван. Точно. Ще з того ж 2014 року. Нажаль, нам вже був час їхати. Я гукнув "ПОБАЧИМОСЬ!"...

Так закінчилась наша довгоочікувана зустріч цього зимового, напрочуд засніженого дня. Ми повертаємось на базу, милуючись краєвидами річки, що розливається між скелястими берегами. Ось вона, наша степова, чарівна Україна....

P.S. **"Дім Дімич" – Герасименко Дмитро Дмитрович – 1979 року народження. Закінчив військовий інститут Національної Гвардії України (2001 рік). 12 років служив у Внутрішніх військах та Національній Гвардії України. Звільнився в 2014 році, працював в охоронних структурах. Добровольцем пішов захищати Україну...**

"Художник", "Сцила"

Не за чини та нагороди

Війна на сході України триває вже майже два роки. Весь період боїв ми втратили більше двох тисяч патріотів. Українці проявляють мужність, героїзм самовіддано захищаючи кордони від ворога.

Хто герой, а хто ні – вирішить історія. Проте, влада намагається докластись до цієї нелегкої місії. Воюючи на фронті, українські бійці можуть отримати різноманітні нагороди та заохочення, починаючи від надбавок до заробітної плати і закінчуючи державними нагородами, квартирами та різноманітними матеріальними заохоченнями.

Це приємно, враховуючи той факт, що на початках українська армія складалась з небоєздатних підрозділів, на допомогу яким прийшли звичайні українські патріоти, які об'єднувались в добровольчі батальйони і без зарплат, похвал і нагород воювали часто краще за тих, кого вважали професійними військовими.

Оскільки активна фаза бойових дій минула, чиновники з кабінетів зайнялись пошуком героїв. Найчастіше їх знаходять серед працівників МВС, СБУ та інших відомств, які передову бачили тільки по телевізору в сюжетах ТСН. Натомість герої скромно проходять реабілітацію в госпіталях, з перших днів і до сьогодні воюють за свою землю.

Нещодавно у Маріуполі в день роковин з дня теракту у мікрорайоні "Східний" нагороджували силовиків, які брали участь у ліквідації наслідків терактів. На урочистості запросили двох, хочу уточнити двох, бійців полку "Азов".

Одним з азовців, що були присутні на урочистостях був медик полку Андрій. Він був одним з перших, хто надавав медичну допомогу постраждалим після обстрілу. Азовець розповідає,– "Ми прийшли, кажемо ми з "Азова", на вході подивились і відповіли, що "Азова" немає у списках. Ми не розуміли, що трапилось. Пропустили нас на захід, уточнивши наші прізвища. Виявилось, що "Азов", як військовий підрозділ не фігурував у тій операції. Про роль "Азову" ніхто не згадав у ході виступів. Показали відео, у якому не було жодного бійця нашого полку. Довго нагороджували працівників МВС і СБУ, яких я особисто після обстрілу взагалі не бачив. Нам з побратимом дали грамоти".

Найбільше Андрія обурили слова заступника міського голови Маріуполя, який в ході свого виступу так і не спромігся назвати винуватця обстрілу мирних мешканців, – "шкода, що ми не можемо назвати винуватців теракту", – зазначив чиновник.

Ще один неприємний випадок стався в Києві, куди бійців полку запросили для нагородження, цього разу від об'єднання волонтерських рухів "Архангел".

Азовська делегація налічувала два десятки бійців, ветеранів полку, учасників бойових дій, за спиною яких бої в Іловайську, Гранітному, Широкиному. Хлопці подолали більше тисячі кілометрів, проте нагороди, які мали отримати добровольці, не змогли виготовити до урочистостей.

Заступник командира полку друг Чак розповідає: "Ми приїхали заздалегідь, щоб не спізнитись, коли чекали на вулиці біля Жовтневого палацу, мені подзвонив чоловік. Він представився Сергієм і просив вибачення, бо нагороди, які мали отримати хлопці були не готові". Чак продовжує: "Перед самим нагородженням до мене підійшла жінка і сказала, що для нас передбачено чотири нагороди сім'ям загиблих. Я сказав про це хлопцям. В результаті нам дали дві нагороди і зачитали прізвища тих, хто були запрошені. Бійці інших підрозділів отримували по 20-30 нагород".

Чак розповідає, що на урочистостях було багато бійців з інших підрозділів: "Там були хлопці з ЗСУ, всі в медалях, орденах. Я їх запитав звідки в них стільки нагород, вони відповіли, що більшість медалей передбачена всім учасникам АТО. Мені стало якось соромно перед хлопцями. Бо їх побратими з інших підрозділів обвішані медалями, а нам волонтерські і ті не виготовили".

Азовці, які приїхали з нагороджень розповідають, що бойовий дух від такого ставлення до добровольців в них не постраждав. Адже, більшість йшли на війну розуміючи, що не отримають чинів чи нагород. Хлопці просто йшли воювати. Відстоювати інтереси української Нації. І робитимуть це і без подяк, орденів чи медалей.

"Харків"

Не стало ще однієї "живої легенди" УПА – Дмитра "Дуба" Верхоляка з Прикарпаття

8 січня на 88 році життя помер багаторічний полів'язень, вояк УПА – "Дуб". Бійці АЗОВу з Прикарпаття були близько знайомі з "упівцем". Нинішні артилеристи-азовці "Тол" (Василь Сиротюк) та "Шериф" (Артур Пірус), у минулому активісти осередку організації "Патріот України", колись часто допомагали старому вояку "Дубу" по господарству. Натомість годинами слухали історії з уст "живої легенди" про боротьбу зі столітнім ворогом-окупантом.

ДОВІДКОВО:
Дмитро Кузьмич Верхоляк ("Дуб") (1928, с. Маркова, нині Богородчанський район, Івано-Франківська область – 8 січня 2016) – радянський дисидент, фельдшер УПА та співробітник Служби безпеки ОУН. Воював з 1947 до 1955. У 1956 засуджений за "зраду Батьківщині" до розстрілу, проте вирок змінили на 25 років таборів. У 1970-х роках в ув'язненні брав участь у боротьбі в'язнів за свої права. Звільнений у 1980 році.

Шериф пригадує:

"Познайомилися з Верхоляком Дмитром Кузьмичем "Дубом" 1 січня 2013, в с.Старий Угринів на урочистостях з нагоди дня народження провідника ОУН Степана Бандери. На той час ми були активістами організації "Патріот України", саме тоді ми вперше побачили похилого кремезного вояка УПА, який сидів на розкладному кріслі, зробленому спеціально під нього.

"Дуб" опирався на два коштура і спілкувався зі своїми комбатантами-побратимами з Надвірнянського братства ОУН-УПА. Недовго думаючи, ми підійшли до нього, щоб познайомитися. У розмові з "Дубом" було видно, що попри те, що він старий і немічний тілом, упівець надзвичайно сильний духом. Він попросив нас допомогти йому встати та донести його до мікрофону. У свої 85 років він важив 100 кг. Тоді, я пам'ятаю, він під час виступу сказав: "Не за таку Україну і владу, яка порізала стратегічні бомбардувальники, віддала ядерну зброю, розвалила флот і армію, не за це я воював і відсидів 25 років по тюрмах". – Вже тоді "Дуб" передчував, що невдовзі це все нам знадобиться у боротьбі з нашим ворогом – московським імперіалізмом. Закликав нас об'єднатися навколо Ідеї побудови Української Соборної Самостійної Держави. Не розпорошуватися між партіями і релігійними конфесіями. Своєї харизматичною промовою він ще раз підтвердив, що боротьба за Україну для українців ще попереду.

Через деякий час ми навідалися до нього в гості. Дізнавшися про його скрутне матеріальне становище, ми привезли з собою продукти харчування.

Проживав "Дуб" у своєму рідному селі Маркова, що у Івано-Франківщині. Орієнтиром до житла "упівця" була його старенька хата та синьо-жовтий яскравий паркан. Старий дуже зрадів, побачивши нас на порозі свого дому. Тоді він розповів багато історій зі свого буремного життя. У нього взагалі було безліч цікавих спогадів: з дитинства, юнацьких років, боротьби за Україну в складі УПА, бої, поранення, зраду, затримання, допити, тюрми та Сибір. Під час затримання ворог пропонував стати "большим человеком" та звання майора, всі блага комунізму. Він обрав тоді рідну країну... Для вибиття зізнаннь приводили його рідних і катували. Особливо енкаведисти знущалися над матір'ю "Дуба", намагаючись так зламати його волю і міцний дух та змусити до співпраці.

Особливо важкий період для Верхоляка були роки, проведені в ГУЛАГу. Там він відсидів 25 років та брав участь у бунті політв'язнів. Розповіді "Дуба" завжди нас захоплювали. Саме вони нас навчили боротьбі за Україну. Можливо, через них ми зараз у складі полку АЗОВ і продовжуємо боротьбу проти окупанта.

"Легко померти, а важче жити в боротьбі за Україну" – казав дід, пригадуючи важкі моменти свого життя, коли хотілося радше піти з життя, а не бути "обузою" після важких поранень. Він розповів про них розповідав тоді неохоче, бо ледь не здався тоді. Під час бою, отримавши 5 куль в ноги, лежав під відкритим небом у лісі кілька днів. Рухатися не міг, а побратими його не знайшли. Унаслідок цього, отримав каліцтво на все життя, мав слабі ноги.

"Я проливав свою кров за Україну, а не сироватку за Азію" – казав розчарований у сьогоднішній політичній грі української влади. Упівець переконував, що для побудови могутньої української держави необхідно виховати молодь в націоналістичному дусі, казав, що українцям необхідно бути чесними та триматися разом, бо лише в єдності є сила нації.

Ми навідувалися до "Дуба" декілька разів, привозили гостинці. На ротації також планували поїхати до нього. Не встигли... Жива легенда справжньої української армії, носій національної Ідеї, мужності та незламності духу помер у віці 88-ти років. Але все своє свідоме життя боровся за сильну незалежну Україну. Він був вчителем та взірцем для багатьох з нас. Саме завдяки старому "упівцю" Верхоляку ми вперто взялися продовжувати боротьбу проти одвічного ворога.

"Шериф", "Кочера"

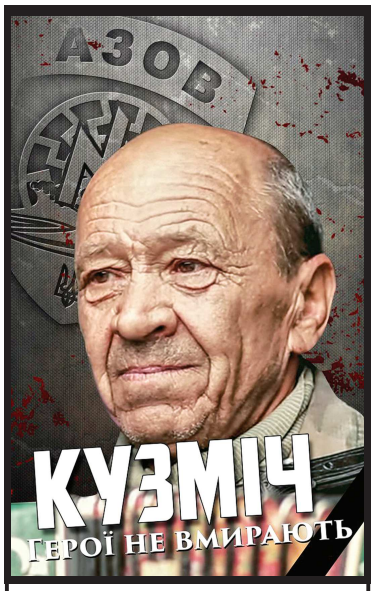

Полк втратив бійця танкової роти Кузміча. Взірець людяності та доброти помер від серцевого нападу

23 січня 2016 року полк втратив ще одного азовця. Від серцевого нападу у віці 66 років помер найдобріший та найлюдяніший технік-механік танкового батальйону Кузміч. Він запам'ятався своїм побратимам тим, що повністю присвячував себе своїй роботі, краще за інших розумівся на техніці, знав кожний гвинтик в бронемашинах, а у вільний час розважав азовців грою на баяні. У своїй творчості Кузміч знаходив віддушину. Був щирим та відкритим.

Танкісти АЗОВу кажуть про нього, як про людину дуже відповідальну. Командир танкового екіпажу з позивним Крим характеризує Кузміча так: "Людина одразу зайнялася роботою. Ніколи не було видно, щоб він взагалі відпочивав чи займався чимось непотрібним. Тобто, повністю присвячував себе своїй справі. Цим він і запам'ятався. Жив роботою, помер на роботі. Така доля людини".

Кузміч був безвідмовним не тільки у плані роботи, але міг і по-дружньому допомогти порадою та справою. Танкіст Пантелей каже наступне: "Він був таким холериком. От не заряджається акумулятор – для Кузміча це вже трагедія. Надто все пропускав через себе. Дуже близько до серця брав, і серце не витримало. Танкова рота понесла таку втрату, яка нам ще буде "аукатися і аукатися". В нашій справі він був радикально потрібним. Так вийшло, що мали ми вже квитки брати на ротацію разом, але він поїхав без квитка..."

Боєць танкової роти Фантом: "Людина справді безвідмовна. На тому ж осінньому полігоні Кузміч, грубо кажучи, врятував половину танкової роти від простуди та іншого. Тому що люди грілись в його ТРМ-ці. Він всіх до себе приймав, сам запрошував. У нього завжди десь бралися дрова ту ж саму буржуйку топити. Людина з дуже великим почуттям відповідальності. Будь-яка поломка або якась заминка викликала в Кузміча бурну реакцію. Але він не панікував ніколи і докладав максимальні зусилля на місці, щоб цю неполадку виправити".

Побратиме, ми тебе не забудемо!

ВИДАННЯ ПОЛКУ "АЗОВ"
Надсилайте відгуки і пропозиції за адресою: chorne.sontse@gmail.com
Газета видана в зоні бойових дій

Над номером працювали: *Головний редактор - **Коцик***
*Журналісти: **Лада**, **Сцила**, **Ямамото***
*Фотограф - **Яра***

Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. У передруках посилання на джерело є обов'язковим. Редакція може не поділяти думки автора і не несе відповідальності за достовірність поданих матеріалів. У номері використані окремі ілюстрації та фотографії, взяті із відкритих джерел в інтернеті.
Надруковано у м. Маріуполь (Донецька область)